

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemian i perspektyw podsektora usług tekstylnych w Europie (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 44/17)

Sprawozdawca: **Antonello PEZZINI**

Współsprawozdawca: **Peter BOOTH**

Dnia 18 lutego 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

przemian i perspektyw podsektora usług tekstylnych w Europie.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 1 lipca 2010 r.

Na 464. sesji plenarnej w dniach 14–15 lipca 2010 r. (posiedzenie z 14 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 138 do 1 – 6 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia ⁽¹⁾

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny podkreśla znaczenie branży usług tekstylnych w Europie, której rozwój prezentuje się obiecująco zarówno pod względem gospodarczym i technologicznym, jak i ze względu na to, że jest ona ściśle związana z lokalnymi realiami działania i zatrudnienia; ponadto może ona w sposób stały znacząco przyczynić się do rozwoju gospodarki europejskiej zapewniającej zatrudnienie oraz spójność gospodarczą i społeczną.

1.2 Komitet apeluje, by Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy rozpoczęła działania pilotażowe w celu szczegółowego określenia położenia geograficznego i wielkości przedsiębiorstw, warunków życia i pracy, a także znaczenia gospodarki nieformalnej w tej branży. EKES domaga się również, by zastanowiono się dogłębnie nad klasyfikacją NACE tej branży w celu jej odpowiedniego opisu z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego i rozwoju zatrudnienia w tej branży.

1.3 W kontekście inicjatyw podejmowanych w ramach strategii „Europa 2020” mających na celu zwalczanie globalnego ocieplenia EKES zaleca Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji, by przy opracowywaniu nowych przepisów ochrony środowiska należyte uwzględniono zrównoważony charakter i wydajność zasobów branży usług tekstylnych oraz jej potencjał tworzenia miejsc pracy i rozwoju inwestycji.

1.4 Komitet uważa, że konieczny jest rozwój zorganizowanego dialogu społecznego na szczeblu europejskim, krajowym

i regionalnym oraz proponuje, by UE finansowała sieci wymiany sprawdzonych rozwiązań mających na celu:

— rozwój kwalifikacji i profesjonalizmu oraz odpowiednich wymogów w zakresie szkoleń na podstawie specjalnej inicjatywy Europejskiego Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP);

— określenie sprawiedliwych warunków pracy, bezpieczeństwa i zdrowia, przy wsparciu Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z Bilbao;

— odpowiednią reprezentację partnerów społecznych tej branży w Europejskim Komitecie Usług w zakresie Konserwacji.

1.5 Komitet podkreśla znaczenie prawidłowego stosowania przepisów wspólnotowych w dziedzinie informowania pracowników i prowadzenia z nimi konsultacji, a także odpowiedniego tworzenia europejskich rad zakładowych i zarządzania nimi wraz z jednoczesnym opracowywaniem wspólnych prognoz branżowych na szczeblu europejskim przy wsparciu Instytutu Perspektywicznych Studiów Technologicznych (IPTS) w Sewilli.

1.6 Komitet uważa, że zastosowanie europejskich norm społecznych i ekologicznych w „ekologicznych i społecznych” zamówieniach publicznych wraz z pełnym i przejrzystym wdrożeniem przepisów w tym zakresie jest niezbędnym warunkiem prawidłowego rozwoju tej branży i jej zgodności z normami jakości technicznej oraz standardami społecznymi, zwłaszcza w odniesieniu do systemu podwykonawstwa i odpowiedzialności, które dotyczą całego autoryzowanego łańcucha dostaw.

(¹) Dodatkowe informacje na temat niniejszej opinii, takie jak prezentacje w czasie wysłuchań, załączniki techniczne czy też wyniki badań statystycznych, są dostępne na stronie internetowej Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego: http://www.eesc.europa.eu/sections/ccmi/Hearingsandconferences/Textile_2010/index_en.asp.

1.7 Komitet apeluje, by:

- w rocznych programach prac należących do siódmego programu ramowego w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego,
- w wieloletnim programie na rzecz konkurencyjności i innowacji,
- w funduszach strukturalnych,

odpowiednio uwzględniono projekty dotyczące innowacji technologicznej i organizacyjnej tej branży, zwłaszcza jeżeli chodzi o wydajność i oszczędność zasobów oraz zintegrowaną logistykę i identyfikowalność dostarczanych produktów, w tym także z wykorzystaniem zastosowań Galileo. EBI powinien ułatwiać inwestowanie, szczególnie w przypadku MSP.

1.8 Komitet wzywa, by między innymi na podstawie zaleceń Komisji Europejskiej europejskie organy normalizacyjne kontynuowały wysiłki na rzecz opracowania dla całej tej branży coraz bardziej zaawansowanych z ekologicznego, społecznego i technologicznego punktu widzenia norm techniczno-prawnych w celu zapewnienia jakości produktów, procesów i usług, co miałyby pozytywny wpływ na warunki pracy.

1.9 Zdaniem Komitetu wskazane byłoby wykorzystanie funduszy strukturalnych na szczeblu regionalnym w celu innowacyjnego wzmocnienia sieci okręgów europejskich w tej branży oraz rozwoju dwustronnych organów na podstawie pozytywnych doświadczeń z różnych państw członkowskich, zwłaszcza w celach szkolenia i kształcenia, między innymi w dziedzinie języków obcych.

1.10 Komitet uważa, że istotne znaczenie mają rozpowszechnianie i wymiana sprawdzonych rozwiązań, a także tworzenie dwustronnych organów, które już istnieją w różnych krajach i które uzyskały dobre wyniki w zakresie rozwoju zasobów ludzkich w tej branży.

1.11 EKES podkreśla znaczenie europejskiej kampanii na rzecz bezpieczeństwa w miejscu pracy, gospodarczej, społecznej i ekologicznej przejrzystości branży usług tekstylnych, a także warunków i perspektyw zatrudnienia w tejże branży przy pełnym zastosowaniu Karty praw podstawowych, zwłaszcza praw związkowych i prawa do rokowań zbiorowych.

1.12 Komitet zaleca Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji opracowanie ram strategicznych dla branży usług tekstylnych przy wykorzystaniu pełnej zgodności jego rozwoju gospodarczego i produkcyjnego, a także rozwoju w dziedzinie zatrudnienia z dążeniem do trwałego wzrostu zgodnie z celami 20/20/20 na 2020 r.

2. Wprowadzenie

2.1 Branża usług tekstylnych obejmuje szeroką i zróżnicowaną gamę przedsiębiorstw, które prowadzą następującą działalność na skalę przemysłową:

- usługi w zakresie pralnictwa przemysłowego i czyszczenia chemicznego oraz wynajem wyrobów tekstylnych dla przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, a także obywateli;
- wynajem, naprawa i konserwacja odzieży i kombinezonów roboczych, mundurów oraz odzieży ochronnej i zabezpieczającej;
- pranie, wynajem, naprawa i wykańczanie bielizny pościelowej i stołowej dla hoteli, restauracji i kawiarni;
- pranie, wynajem, naprawa i wykańczanie odzieży oraz bielizny dla pracowników służby zdrowia, pomocniczego personelu medycznego i pacjentów w szpitalach, domach spokojnej starości oraz placówkach opieki;
- wynajem, sterylizacja narzędzi i odzieży chirurgicznej oraz przygotowanie i dostarczanie zestawów sterylnych narzędzi medycznych;
- dostawa, wynajem i naprawa inteligentnych wyrobów tekstylnych o zintegrowanej funkcjonalności przyjaznej i wygodnej dla użytkownika;
- wykańczanie przemysłowe, filtry, przeciwpyłowe substancje absorbujące i podobne usługi tekstylne dla zakładów produkcyjnych i sterylnych komór przetwarzania;
- usługi higieniczno-sanitarne uzupełniające wyroby tekstylne lub będące ich alternatywą;
- wykańczanie i specjalne usługi związane z branżą mody.

2.2 Usługi pralni przemysłowych są niezbędne dla wielu rodzajów działalności związanych z branżą hotelarsko-gastroonomiczną i turystyką, takich jak restauracje, hotele, stołówki, statki wycieczkowe itp., oraz z zaopatrzeniem szerokiego wachlarza sektorów wytwórczych i handlowych w nowoczesną odzież ochronną; usługi te są silnie zakorzenione lokalnie, a ponadto istnieje niskie ryzyko ich delokalizacji poza UE.

2.3 Usługi pralnicze mają także duże znaczenie dla przemysłu włókienniczego, ponieważ producenci odzieży muszą poddawać swoje produkty testowi oraz praniu przed wprowadzeniem ich na rynek. Zważywszy na obciążenie pracą oraz absolutną konieczność doskonałej jakości prania, usługi pralnicze dla przemysłu włókienniczego wymagają, by poszczególne podmioty dysponowały nowoczesnym sprzętem oraz profesjonalnie wyszkolonym personelem pracującym w odpowiednich warunkach.

2.4 Usługi pralni przemysłowych dla sektora hotelarskiego obejmują prasowanie, maglowanie itp. oraz pranie hotelowej bielizny pościelowej i stołowej, która podlega stałemu cyklowi konserwacji i prania. Częsta zmiana tej bielizny wymaga od dostawcy usług pralniczych dostosowania się do jej tempa, poprzez efektywną organizację pracy i profesjonalny personel, dzięki czemu można uniknąć opóźnień.

2.5 Do usług pralniczych doszły jeszcze usługi w zakresie wynajmu coraz bardziej wyszukanych wyrobów, które muszą być zgodne z bardziej zaawansowanymi wymogami technicznymi i funkcjonalnymi, a także z coraz bardziej wymagającymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska i z przepisami technicznymi, zwłaszcza w odniesieniu do wyposażenia ochronnego i zaawansowanego wyposażenia wojskowego.

2.6 W ostatnich latach branża pralnicza jako całość opracowała zaawansowane technologicznie systemy zarówno „B to B”, jak i „B to C”⁽²⁾, jeżeli chodzi o jakość oraz standardy techniczne i ekologiczne w zakresie tradycyjnych usług – w tym związane z higieną – świadczonych na rzecz hoteli i szpitali, a także jeżeli chodzi o zaopatrzenie w nowoczesne lub inteligentne tekstylia ochronne⁽³⁾.

2.7 Tradycyjna branża działa na bardzo dużą skalę, jej obroty wynoszą ok. 9 mld EUR (dane z 2007 r.), zaś jej działalność koncentruje się w określonych regionach i jest zdominowana przez kilka korporacji międzynarodowych⁽⁴⁾. Resztę rynku charakteryzuje wysoka fragmentacja i duża liczba małych przedsiębiorstw, które na ogół działają lokalnie. Jest to szybko rozwijający się rynek, zarówno pod względem obrotów (ok. 10 mld EUR rocznie) oraz liczby pracowników (ponad 200 tys.).

2.8 Szybko rozwija się sektor wysokosprawnej odzieży ochronnej, który wiąże się z nową generacją odzieży inteligentnej na bazie: materiałów inteligentnych, zaawansowanych procesów produkcyjnych, zintegrowanej, komfortowej funkcjonalności, zarządzania ryzykiem osobistym i zapobiegania mu. Rynek w zakresie środków ochrony osobistej, który należy do najbardziej obiecujących rynków pionierskich UE⁽⁵⁾, szacowany jest na 9,5-10 mld EUR, zaś liczba pracowników zaangażowanych pośrednio lub bezpośrednio w dostarczanie produktów i usług z zakresu środków ochrony osobistej wynosi ok. 200 tys.

2.9 Popyt rynkowy na te produkty i usługi zależy od ściślejszej regulacji norm bezpieczeństwa osobistego w miejscu pracy, wyższego poziomu bezpieczeństwa i bardziej rygorystycznych wymogów w zakresie bezpieczeństwa dla wszystkich pracowników, lepszego zarządzania ryzykiem osobistym oraz rozpowszechnienia kultury niezawodności i chęci zapobieżenia ewentualnym reklamom.

2.10 Duże znaczenie ma fakt, że sektor uwzględni wpływ ekologiczny przetwórstwa tekstylnego i usług tekstylnych. Oceny wpływu na środowisko zostały przeprowadzone w branży usług tekstylnych w formie ocen cyklu życia⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Zob. złożone usługi, [w:] opinia w sprawie rozwoju sektora usług dla przedsiębiorstw w Europie (opinia rozpoznawcza) – Dz.U. C 27 z 3.2.2009, s. 26–33.

⁽³⁾ Zob. Europe Innova – Innovation Watch. „Sectoral Innovation Foresight: Textiles and Clothing – Interim Report”, sprawozdanie śródkresowe, czerwiec 2009 r., s. 3–4, 9–10.

⁽⁴⁾ Elis, Rentokil, Johnson Service, Davis, AlSCO, HTS itd.

⁽⁵⁾ Zob. „Lead Market Initiative for Europe”, śródkresowe sprawozdanie z postępów, SEC(2009) 1198 wersja ostateczna z 9 września 2009 r.

⁽⁶⁾ Zob. załącznik 1 – <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.textile-services-sub-sector-in-europe>.

3. Cel opinii z inicjatywy własnej

3.1 Celem niniejszej opinii jest przeanalizowanie warunków rozwoju branży przemysłowej usług tekstylnych, któremu towarzyszyłyby:

- poszanowanie warunków życia i pracy zatrudnionych, zwłaszcza pod względem zdrowia i bezpieczeństwa;
- zorganizowany dialog branżowy między partnerami społecznymi różnych szczebli;
- coraz większy rozwój kwalifikacji i profesjonalizmu pracowników, a także zdolności do zatrudnienia w oparciu o przyspieszony proces szkolenia i kształcenia;
- większa ochrona środowiska oraz zasobów energetycznych i wodnych przez cały cykl życia i recyklingu produktów;
- inwestowanie w innowacje technologiczne i logistyczno-organizacyjne w otwartym środowisku, przy jednoczesnym zapobieganiu nadużywaniu pozycji dominującej i zapewnianiu warunków sprzyjających zakładaniu i rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw;
- propagowanie konkurencji opartej na jakości oraz opracowywaniu i zastosowaniu zaawansowanych norm techniczno-prawnych;
- przejrzystość zamówień publicznych wraz z pełnym poszanowaniem wymogów ochrony środowiska i klauzul społecznych, zwłaszcza w łańcuchu podwykonawstwa;
- większa widoczność i przejrzystość sektora, która poprawiałaby jego wizerunek.

3.2 11 maja 2010 r. w Brukseli EKES zorganizował wysłuchanie publiczne na ten temat z udziałem przedstawicieli związków zawodowych i przedsiębiorstw branży na szczeblu krajowym i europejskim, a także przedstawicieli Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z Bilbao, Komisji Europejskiej (DG ENTR), organów dwustronnych biorących udział w różnych inicjatywach krajowych, a także poszczególnych przedsiębiorstw reprezentujących duże struktury produkcyjne i usługowe.

4. Uwagi ogólne

4.1 EKES uważa, że warunkiem wstępnym opracowania strategii i planu działań omawianej branży jest zapoczątkowanie działań pilotażowych na szczeblu europejskim w celu szczegółowego określenia i przemyślenia bardzo zróżnicowanych

sektorów europejskiego przemysłu usług tekstylnych oraz ich położenia geograficznego i wielkości w UE-27 przy uwzględnieniu silnego wpływu czynników związanych z płcią oraz nieuregulowanego sektora nieformalnego.

4.2 EKES uważa, że stosowne byłoby znalezienie lepszej definicji tego sektora, która umożliwiałaby jego bardziej przejrzystą identyfikację w systemie klasyfikacji NACE Eurostatu, tak by lepiej można było śledzić rozwój gospodarczy, inwestycje, innowacje, zatrudnienie oraz kwalifikacje zawodowe w tej branży.

4.3 Branża usług tekstylnych jest szczególnie dynamiczna i szybko się rozwija, a jej potencjał rozwoju jest ściśle związany z poprawą tła społeczno-kulturowego oraz z umiejętnościami techniczno-gospodarczymi przedsiębiorstw.

4.4 EKES uważa za istotne, by między innymi na podstawie zaleceń Komisji Europejskiej europejskie organy normalizacyjne opracowywały dla całej tej branży coraz bardziej zaawansowane z ekologicznego, społecznego i technologicznego punktu widzenia normy techniczno-prawne w celu zapewnienia jakości produktów, procesów, usług i warunków pracy i sprostania światowej konkurencji.

4.5 Rozwój branży powinien być wspierany przez zorganizowany dialog na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, który podkreślałby sprawiedliwe warunki pracy stanowiące wspólną podstawę tej branży w Europie, zgodnie z dyrektywami wspólnotowymi w dziedzinie równości płci, organizacji czasu pracy, informowania pracowników i prowadzenia z nimi konsultacji. EKES uważa, że branża ta powinna w lepszy i bardziej zrównoważony sposób łączyć zasady satysfakcji klienta z zasadami motywacji do zatrudnienia, podobnie jak ma to miejsce w niektórych zaawansowanych obszarach produkcji.

4.6 EKES uważa, że dla rozwoju branży kluczowe znaczenie ma pełne zastosowanie Karty praw podstawowych, zwłaszcza praw związkowych i prawa do rokowań zbiorowych, we wszystkich gałęziach produkcji i usług w tej branży w UE.

4.7 Komitet jest zdania, że wymiana sprawdzonych rozwiązań między organami w państwach członkowskich jest rozwiązaniem na szczeblu europejskim, w ramach którego finansowano by transnarodowe projekty europejskie w tej dziedzinie.

4.8 Ochrona środowiska musi mieć pierwszoplanowe znaczenie dla tej branży przemysłu i sprzyjać rozpowszechnianiu systemu EMAS oraz oznakowań ekologicznych, a także zastosowaniu norm ISO 14000.

4.8.1 Dane tej branży za 2006 r. są doskonałą podstawą do przemyśleń i analiz służących prześledzeniu rozwoju różnych sektorów⁽⁷⁾, lecz powinny być aktualizowane przynajmniej co

2 lata i być przedmiotem zestawień dotyczących wpływu na środowisko, które byłyby przedstawiane Parlamentowi Europejskiemu i Komitetowi.

4.8.2 Należy dokonać pełnej oceny wysiłków branży, które zmierzają do upowszechnienia certyfikatu EN 14065 z pomocą partnerów społecznych, aby przeciwdziałać nieuczciwej konkurencji, regulując rynek i popularyzując za pomocą zachęt, między innymi podatkowych, sprawdzone rozwiązania wraz z oznaczeniami jakości.

4.8.3 Konieczne jest uwzględnienie funkcjonalności i ciągłości tych cech przez cały cykl życia produktu tekstylnego na etapie wyboru odzieży, w stosunku do której należy zastosować rozwiązania „full service”.

4.8.4 EKES uważa, że istotne jest, by sektor odgrywał czynną rolę w stosowaniu rozpuszczalników i substancji chemicznych objętych rozporządzeniem wspólnotowym REACH oraz we wdrażaniu europejskich przepisów dotyczących wody.

4.9 Komitet apeluje, by w rocznych programach prac należących do siódmego programu ramowego w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego, wieloletnim programie na rzecz konkurencyjności i innowacji, a także działaniach podejmowanych w ramach funduszy strukturalnych odpowiednio uwzględniono projekty dotyczące innowacji technologicznej i organizacyjnej w tej branży, zwłaszcza jeżeli chodzi o zintegrowaną logistykę i identyfikowalność dostarczanych produktów, w tym także z wykorzystaniem zastosowań logistycznych Galileo. EBI powinien ułatwiać inwestowanie, szczególnie w przypadku MŚP.

4.10 Należy zagwarantować pełne i przejrzyste zastosowanie przepisów w zamówieniach publicznych, gdyż jest to niezbędny warunek odpowiedniego rozwoju branży z punktu widzenia ochrony środowiska i kwestii społecznych, zwłaszcza w odniesieniu do systemu podwykonawstwa i odpowiedzialności, które powinny dotyczyć całego łańcucha dostaw.

4.11 Jeżeli chodzi o innowacje technologiczne i logistyczno-organizacyjne, trzeba zagwarantować otwarte środowisko, zapobiegając nadużywaniu pozycji dominującej i zapewniając warunki sprzyjające zakładaniu i rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw.

4.12 Ponadto konieczne jest zapewnienie rozwoju kwalifikacji, profesjonalizmu i zdolności zatrudnienia pracowników w oparciu o przyspieszone szkolenie i kształcenie wraz z jednoczesnym opracowywaniem wspólnych prognoz branżowych przy wsparciu Instytutu Perspektywicznych Studiów Technologicznych (IPTs) w Sewilli oraz przeznaczaniem środków z funduszy strukturalnych na rozwój dwustronnych organów konsultacyjnych mających na celu szkolenie, doskonalenie kwalifikacji i kształcenie pracowników, między innymi w zakresie języków obcych.

⁽⁷⁾ Zob. przypis 5.

4.13 Bezpieczeństwo i higiena pracy muszą być jednym z priorytetów rozwoju jakości w branży: partnerzy społeczni na szczeblu europejskim powinni rozwinąć zorganizowany dialog i być odpowiednio reprezentowani w Europejskim Komitecie ds. Bezpieczeństwa Konserwacji.

4.14 Komitet zwraca się do Komisji Europejskiej, by jak najszybciej przedstawiła komunikat dotyczący europejskiej strategii gospodarczej i strategii zatrudnienia na rzecz rozwoju branży usług tekstylnych, tak by opracować plan działań UE w tej dziedzinie, łącząc go z europejską inicjatywą rynków pionierskich, w ramach której o usługach tekstylnych wspomina się w kontekście przyszłych strategii osiągnięcia sukcesu.

Bruksela, 14 lipca 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
